

'Zwaagdijk' beproeft ook biolog

Afgemeten aan de bedrijfsvoering is Proeftuin Zwaagdijk al lang niet meer 'gangbaar'. Elke opdracht moet binnen worden gehaald, in concurrentie met andere aanbieders van onderzoek. Die marktgerichtheid blijkt ook uit de onderzoeksmogelijkheden, want sinds vier jaar heeft de proeftuin naast de afdeling gangbare teelten ook een biologische poot.

Sinds 1997 voert Proeftuin Zwaagdijk zelfstandig onderzoek uit. In 2001 snuffelde de proeftuin voor het eerst aan biologisch onderzoek. Onderzoeker Yorick van Leeuwen heeft er inmiddels een dagtaak aan.

Kool met bollen

In vergelijking met enkele jaren geleden staat de overheid minder vooraan om telers die omschakelen van gangbare naar biologische teelt financieel bij te springen. In Noord-Holland komt daar nog bij dat de specialisatie in kool en/of bloembollen een remmend aspect is voor een omschakeling naar 'biologisch'. Voor een biologische vruchtwisseling moet het rijtje gewassen op een bedrijf namelijk aanzienlijk langer worden dan nu. Dat

betekent aanpassen en vaak extra investeren. De regio rond Zwaagdijk leent zich wel prima voor de biologische teelt, vindt onderzoeker Van Leeuwen. Pluspunten van de kleigrond in het gebied zijn vooral het hoge organische-stofgehalte (5 tot 8 procent) en het vermogen veel stikstof na te leveren. Dat bleek in de afgelopen jaren, toen in een testfase op de proeftuin werd gekeken naar gewassen die in de regio rond Zwaagdijk veel worden geteeld (*kader*). "Daarmee wilden we laten zien wat op deze grond kan: voor telers met interesse voor biologisch telen én om te bekijken of aspecten uit de biologische teelt toepasbaar zijn in de gangbare teelt. De teelt van een resistent ras is altijd eerste keus in de biologische teelt, maar is ook van waarde in de gangbare teelt."

Aanpak

Peen en sluitkool bleken op de proeftuin goed biologisch te telen, met een productie van respectievelijk 85 en 62 ton per hectare in 2004. De resultaten van lastiger gewassen als ijsbergsla en bloemkool wisselden.

In het eerste jaar (2001) ging de biologische teelt van ijsbergsla bijna als vanzelf, maar het jaar erop liep het gewas compleet onder de luis. In 2003 ging de proeftuin aan de slag met Nasonovia- en luisresistente rassen, in combinatie met de inzet van Spruzit en het knoflookpreparaat Alsa. Dat verminderde de luisdruk aanzienlijk." Vorig jaar mislukte de eerste teelt, weer door luis, en wisselde het beeld in de tweede planting voor luis en valse

meeldauw. Alleen het RZ-ras Ardinas sprong er toen - met 1 à 2 luizen per krop en volledig zonder Bremia - in positieve zin uit. Van bloemkool lukte in 2001 de teelt goed, met bespuitingen met *Bacillus thuringiensis* tegen de koolmot. Het daarop volgende jaar "kon je door de rijen heen fietsen". De oorzaak zat in de bodem, door het ontbreken van

VRUCHTWISSELING

Proeftuin Zwaagdijk hanteert op het biologische deel van de proeftuin een vruchtwisseling van 1 op 6. Onderzoeker Van Leeuwen noemt dat 'aan de krappe kant'.

Teeltjaar	Gewas
1	consumptieaardappels
2	gras/klaver, na augustus tulpen
3	tot juli tulpen, daarna Phacaelia
4	ijsbergsla (twee teelten)
5	sluitkool/bloemkool
6	winterpeen

isch

'structuur'. "De voorvrucht was steeds winterpeen. Het gewicht van de oogstapparatuur bleek te veel van het goede: de grond was te veel in elkaar gedrukt." Dat is dan niet even te repareren met een bijbemesting. "Het was een goede les: de conditie van de bodem is minstens zo belangrijk als rassenkeus en vatbaarheid voor ziekten."

In 2003 (een warm en droog jaar) werd de vruchtwisseling aangepast, door bloemkool te telen na ijsbergsla. Dat speelde de uitbreiding van de koolgalmug echter in de kaart, uitmondend in 60 tot 70 procent uitval.

Groenbemesters

Op Proeftuin Zwaagdijk is de koers inmiddels verlegd richting demo- en kennisprojecten, met 'de focus op de bodem'. Vorige zomer werd een serie cursussen georganiseerd voor biologische en gangbare telers, samen met het Louis Bolk instituut. Het klaslokaal was steeds buiten; op de proeftuin zelf, bij een gangbare teler en bij een biologische teler. Op de proeftuin werd onder andere een deel van de grond gespit en een deel geploegd, op diverse tijdstippen. "Met grondwerking kun je de grond helpen of naar de knoppen helpen, dat weet iedereen. Maar je kunt het ook zien, bijvoorbeeld aan de beworteling. Dát is wat we willen bijbrengen: leren zien wat het effect is

van teeltmaatregelen."

In de komende maanden komt de inzet van groenbemesters nadrukkelijk in beeld, waarbij wordt gekeken naar het effect ervan op beperking van de uitspoeling van voedingselementen en het effect van zo'n gewas op de bodemstructuur. Zo'n kennisproject is 'best bijzonder' in een regio waar het gebruik van groenbemesters niet bepaald ingeburgerd is. Vraag is bijvoorbeeld welke groenbemesters het beste passen. Bladrammanas, weet Van Leeuwen, heeft een goede onkruidrukkende ontwikkeling, maar is zwak als het gaat om doorworteling van de grond. "Met gras is dat precies andersom. En wat is het effect van stikstofbindende groenbemesters?" Om dit aanschouwelijk te maken, wordt op twee plekken gewerkt met rode klaver en met combinaties als bladrammanas plus wikke of gras met rogge.

Nieuw is ook het gebruik van 'mulch', met bestanddelen als riet, cellulose en een bindmiddel. Het lijkt min of meer op Brintapap. Het spul wordt op de grond aangebracht, waardoor de kieming van onkruid wordt belemmerd. Vorig jaar werkte het geweldig goed in de bollenteelt. Van Leeuwen wil dit seizoen bekijken of dat ook zo is in sluitkool. Voor de proefneming verdeelde hij het spul enkele weken geleden met de hand, maar normaal gesproken gebeurt het machinaal, met ketsplaten.

Net als vorig jaar wordt gewerkt aan praktijkgerichte cursussen van enkele dagdelen om de ervaring en kennis over groenbemesters over het voetlicht te krijgen. Opgeven kan via telefoonnummer 0228- 56 31 64.

AARDBEI

Voor de eerste aardbeiplanten op stellingen en ruggen kan water met een ec van 1,5 mS worden gedruppeld, eventueel met Paraat tegen Phytophthora. De planten afdekken met folie bevordert de vroegheid en houdt de kou wat tegen. Houd na het planten de bakken of balen handvochtig, zodat de planten kunnen inwortelen. In de praktijk betekent dit met de hand sturen. Hergebruikte balen zijn vaak te nat. Door ze enkele dagen rechtop te zetten - bijvoorbeeld tegen de zijkant van de rug - neemt het gewicht snel af.

CEES VAN DOMMELEN, DLV

PREI

Winterprei moet niet te vroeg worden gezaaid. Voor de oogst van hybriden vanaf februari is zaaien in de derde en vierde week van april mooi op tijd. In de tweede week van juli kan dan worden uitgeplant. Voor hergroei bestemde winterprei zaaien kan begin mei, waarna eind juli, begin augustus wordt geplant.

JOHAN VAN DE LOGT, LUCEL

BLADGEWASSEN

Opeenvolgende plantingen bladgewassen afdekken kan het beste worden volgehouden totdat de bedekking van de eerste planting wordt verwijderd. Dit kan betekenen dat de laatste bedekking maar voor korte tijd is aangebracht, maar deze werkwijze garandeert wel de meeste continuïteit in de opeenvolging van de oogst.

JOHAN VAN DE LOGT, LUCEL

SELDERIJ

De onkruidbestrijding in afgedekte selderij kan met Linuron. Zet het middel in binnen enkele uren nadat het afdek materiaal is verwijderd. Het onkruid - en het gewas - is dan nog zeer mals, waardoor het middel optimaal kan inwerken. De dosering is 0,75 liter per hectare.

JOHAN VAN DE LOGT, LUCEL